

Az integráció hatása

az EU-tagországok külkereskedelmére: vizsgálatok gravitációs modellel

Neumanné Virág Ildikó PhD
Pannon Egyetem, Gazdaságtudományi Kar,

Nemzetközi Gazdaságtan Intézeti Tanszék

**MTA PE Regionális Innovációs és Fejlődéstani Hálózati
Kutatócsoport**

Az előadás felépítése

Célok

Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
panelemzés
keresztmetszeti-
modell

Feltevések
Eredmények
Összegzés

1	Kutatási kérdések, célkitűzések
2	Anyag és módszer
3	A kutatás modellje: gravitációs modell
4	Kutatási eredmények

A gazdaságok regionális integrációhoz való csatlakozása: a nemzetközi kereskedelem fellendítése

Célok

Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
panelemzés
keresztmetszeti-
modell
Feltevések
Eredmények
Összegzés

A regionális kereskedelmi mintákban bekövetkező drasztikus változások

- Újabb elméleti megfontolások és az empirikus megközelítések alkalmazása
- A nemzetközi kereskedelmi folyamatok és bilaterális kereskedelmi kapcsolatok változásának meghatározása a regionális integrációban

A z előadás célja

Célok

Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
panelemzés
keresztmetszeti-
modell
Feltevések
Eredmények
Összegzés

- Az Európai Unió kereskedelmének **modellezése**
- A bővítés **kereskedelmi hatásainak** 2000 és 2010 közötti elemzése, a kereskedelem erősödésének mérése, becslése, valamint az integráció kereskedelemnövelő hatásának vizsgálata
- A **gravitációs modell** segítségével elemezni az országok közötti **kereskedelemláramlást** az EU 15 és EU 12 országok között.

Kutatási kérdések, célkitűzések

Célok

Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
panelemzés
keresztmetszeti-
modell
Feltevések
Eredmények
Összegzés

K1: A gravitációs modell jól illeszkedik-e az általam összeállított Európai Unió országainak külkereskedelmét 2000 és 2010 között bemutató adatbázisra, és alkalmazható-e az EU kereskedelem előrejelzésére?

Milyen a magyarázóerő, közelítenek-e a paraméterek a várt értékhez, és szignifikánsak-e.

K2: Az EU kereskedelem modellezhető-e, a kereskedelem bővülés, a kereskedelem teremtés, illetve -terelés kimutatható-e?

Kutatási kérdések, célkitűzések

Célok

Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
panelemzés
keresztmetszeti-
modell
Feltevések
Eredmények
Összegzés

K3: Össze lehet-e állítani megfelelő adatok segítségével olyan a kereskedelemáramlás modellezésére alkalmas **adatbázist** iparágak, szektorok szerinti bontásban?

K4: Vannak-e még jelentős **akadályok** az EU kereskedelemben?

Adatok és források

Térbeli pont-párok ij		Áramlás ij	Távolság ij	Ország 1-re jellemző változók	Ország 2-re jellemző változók	Ország-párra vonatkozó jellemzők ij
Ország i	Ország j			$a_1, a_2 \dots a_m$	$b_1, b_2 \dots b_n$	
		Export import	távolság ₁₂	Népesség Terület, GDP ₁ , IEF index	Népesség Terület GDP ₂ IEF index	Eu dummy, közös határ, közös nyelv

- Világbank adatbázis (World Trade Indicators)
- ENSZ COMTRADE (UN COMTRADE) Harmonizált Áruleíró- és Kódrendszer (Harmonized System Codes - HS) 2 számjegyű bontás
- OECD, STAN Database STAN ISIC Rev. 3
- STATA 10, Eviews programcsomag

Adatbázis

Célok

Anyag és módszer

adatok/források

adatbázis

modell

elméleti alapok

panelelemzés

keresztmetszeti-

modell

Feltevések

Eredmények

Összegzés

**EU export
EU-ba**

7723
megfigyelés
642 697
adatcella

**EU-ból a
világba**

63 262 sor
IEF:2276424
adat

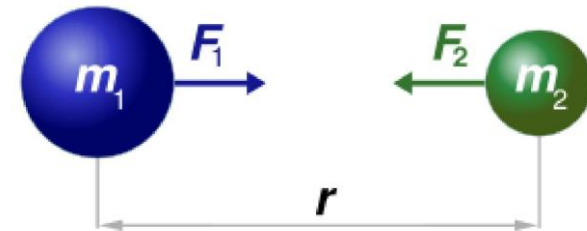
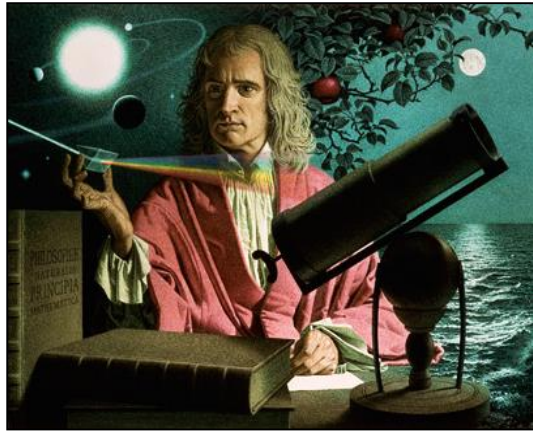
**EU
import a
világból**

63 262 sor
1 897 860
adat

**25
szektor
mátrix**

Egyenként
7723 sor,
4 826 875
adatcella

Modell: Newton gravitációs törvény

$$F_1 = F_2 = G \frac{m_1 \times m_2}{r^2}$$

$$F_{ij} = f \frac{m_i m_j}{d_{ij}^b}$$

$$FLOW_{ij} = AGDP_i^{\beta_1} \cdot GDP_j^{\beta_2} \cdot d_{ij}^{\beta_3} \cdot L_{ij} \cdot L_i \cdot L_j \cdot \varepsilon_{ij}$$

$$\ln FLOW_{ij} = \ln A + \beta_1 \cdot \ln GDP_i + \beta_2 \cdot \ln GDP_j + \beta_3 \ln d_{ij} + \ln L_{ij} + \ln L_i + \ln L_j + \ln \varepsilon_{ij}$$

Célok

Anyag és módszer

adatok/források

adatbázis
modell

elméleti alapok
panelelemzés

keresztmetszeti-
modell

Eredmények

Hipotézisek

Összegzés

- Carey (1858), Ravenstein (1885) megfigyelése szerint az emberek városok közötti mozgás és az egyetemes tömegvonzás törvénye között párhuzam
- nagyobb városok között nagyobb áramlás
- Reilly (1929) „kiskereskedelmi vonzástörvény” : a kiskereskedelem térbeli telepítési döntések vonzásterek lehatárolásával
- Stewart: a gravitációs törvény társadalomtudományi alkalmazása
- vonzáskörzetek vizsgálata gravitációs modellel (Nemes Nagy), területi egyenlőtlenségek, térszerkezeti dimenziók
- a különféle térbeli áramlások intenzitásának becslése (közlekedési áramlások, információáramlások)
- vonzáskörzeti határok lehatárolása, népességmigráció, nemzetközi áruforgalom(Dusek)

Elméleti alapok (regionális tudományok, új gazdaságföldrajz, mikroökonómia, kereskedelemelméletek)

<u>Intra-regionális kapcsolatok,</u>	<u>Haszon-maximalizálás,</u>	<u>Kereskedelmi elméletek</u>
mérése és az egyes egyedek viselkedésére gyakorolt hatása.	általános egyensúlyelmélet, a helyettesítési preferenciák állandó rugalmassága.	megkülönböztetnek egyensúlyi állapotban elérhető termékspecializációs módokat:

Reilly (1929),
Stewart (1948),
Isard (1960),
Krugman (1991a 1991b,1998),
Fujita et al. (1999),
Ottaviano – Tisse (2001).

Tinbergen (1962),
Linnemann (1966),
Niedercorn – Bechdolt (1969),
Golob – Beckman (1971),
Nijkamp (1975),
Anderson (1979),
Bergstand (1985, 1989, 1990),
Nijkamp – Reggiani (1992).

1. Technológiai különbségek (Ricardo-féle modell)
2. Tényezőellátottságbeli különbségek (Heckscher-Ohlin)
3. H-O modell
4. Méretgazdaságossági modellek (IRS),
Tinbergen (1962), Pöyhönen (1963),
Linnemann (1966), **Anderson** (1979),
Bergstand (1985), Helpman (1987,
1989), Krugman (1979), Helpman –
Krugman (1985), McCallum (1995),
Deadorff (1995), Evenett – Keller
(1998), Eichengreen – Irwin (1998),
Harrigan (2001), **Anderson –
Wincoop (2001).**

Panelelemzés

- dinamikus változások vizsgálatára, heterogenitás
- fix hatású modell és a véletlen hatású modell becslésére használható

A fix hatású modell (FE) esetében feltételezzük, hogy az egyedspecifikus hatások a konstans, egyedenként eltérő értékeivel megragadhatóak.

Feltételezzük: a meg nem figyelt egyed (ország vagy országpár) hatások időben konstansok

ország dummyk bevonása

Előnye: a keresztmetszeti elemzés esetén az egyed specifikus meg nem figyelt, de a magyarázó változókkal korrelált hatások (pl intézmények, ízlés, preferenciák, kulturális hatások) miatt torzított paraméterbecsléshez vezetnek.

Célok

Anyag és módszer

adatok/források

adatbázis

modell

elméleti alapok

panelelemzés

keresztmetszeti-

modell

Feltevések

Eredmények

Összegzés

Panelelemzés

- dinamikus változások vizsgálatára
- fix hatású modell és a véletlen hatású modell becslésére használható

A véletlen hatású modellek esetében feltételezzük, hogy az egyedspecifikus hatások a magyarázó változókkal nem korreláltak

egyedhatások véletlen változók **a hiba** részeként jelennek

meg.

Előnye: egyszerűbb becslést tesz lehetővé,
de

ha az egyedhatásoknak a magyarázó változókkal való korrelálatlanságára vonatkozó feltétel nem teljesül
torzított becslésekhez vezet

Célok

Anyag és módszer

adatok/források

adatbázis

modell

elméleti alapok

panelelemzés

keresztmetszeti-

modell

Feltevések

Eredmények

Összegzés

Célok

Anyag és módszer

adatok/források

adatbázis

modell

elméleti alapok

panelemzés

keresztmetszeti-

modell

Feltevések

Eredmények

Összegzés

Magyarázó változók		Függő változó: $\ln \text{export}_{12}$			
		Lineáris regresszió			
		2007	2008	2009	2010
$\ln \text{GDP}_1$		0,910 *** (0,145)	0,701 *** (0,188)	1,100 *** (0,033)	0,938 *** (0,097)
$\ln \text{GDP}_2$		0,966 *** (0,146)	0,863 *** (0,153)	0,872 *** (0,310)	0,746 *** (0,113)
$\ln \text{távolság}_{12}$		0,910 *** (0,109)	0,701 *** (0,18308)	1,100 *** (0,091)	0,938 *** (0,089)
$\ln \text{terület}_1$		0,0567 (0,066)	0,113 *** (0,058)	0,115 (0,029)	-0,074 (0,034)
$\ln \text{GDP}_2$		0,966 *** (0,071)	0,863 *** (0,071)	0,872 *** (0,052)	0,746 *** (0,064)
$\ln \text{népesség}_1$		1,066 *** (0,178)	1,043 *** (0,216)	1,121 *** (0,130)	1,208 *** (0,113)
$\ln \text{távolság}_{12}$		0,910 *** (0,109)	0,701 *** (0,18308)	1,100 *** (0,091)	0,938 *** (0,089)
határ		0,0567 (0,251)	0,113 *** (0,232)	0,115 (0,176)	-0,074 (0,170)
$\ln \text{terület}_1$		0,0567 (0,066)	0,113 *** (0,058)	0,115 (0,059)	-0,074 (0,054)
nyelv		0,0567 (0,533)	0,113 *** (0,466)	0,115 (0,229)	-0,074 (0,230)
R^2		0,046 (0,702)	0,094 (0,642)	0,005 (0,802)	0,119 (0,801)
$\ln \text{terület}_2$		(0,071)	(0,071)	(0,052)	(0,064)
$\ln \text{népesség}_1$		0,177 (0,178)	0,383 *** (0,216)	0,058 (0,130)	0,111 (0,113)
$\ln \text{népesség}_2$		0,334 *** (0,180)	-0,275 (0,183)	0,212 (0,1523)	0,126 (0,141)
határ		0,444 *** (0,251)	0,573 *** (0,255)	0,225 *** (0,176)	0,115 (0,170)
nyelv		-0,655 (0,533)	-0,294 (0,466)	0,753 *** (0,229)	0,563 (0,230)
R^2		0,702	0,642	0,802	0,801

A 2008 –as keresztmetszeti elemzés alapján

felírható egyenlet:

$$\text{export}_{12} = g \cdot \text{GDP}_1^{0,701} \cdot \text{GDP}_2^{0,8633} \cdot D_{12}^{-1,043}$$

$$\cdot \text{Határ}^{0,573} \cdot \text{Nyelv}^{-0,655}$$

$$\cdot \text{terület}_1^{0,113} \cdot \text{terület}_2^{0,115}$$

$$\cdot R^2$$

Regresszió függvény a 2008. évi keresztmetszeti elemzés alapján

Célok

Anyag és módszer

adatok/források

adatbázis

modell

elméleti alapok

panelemzés

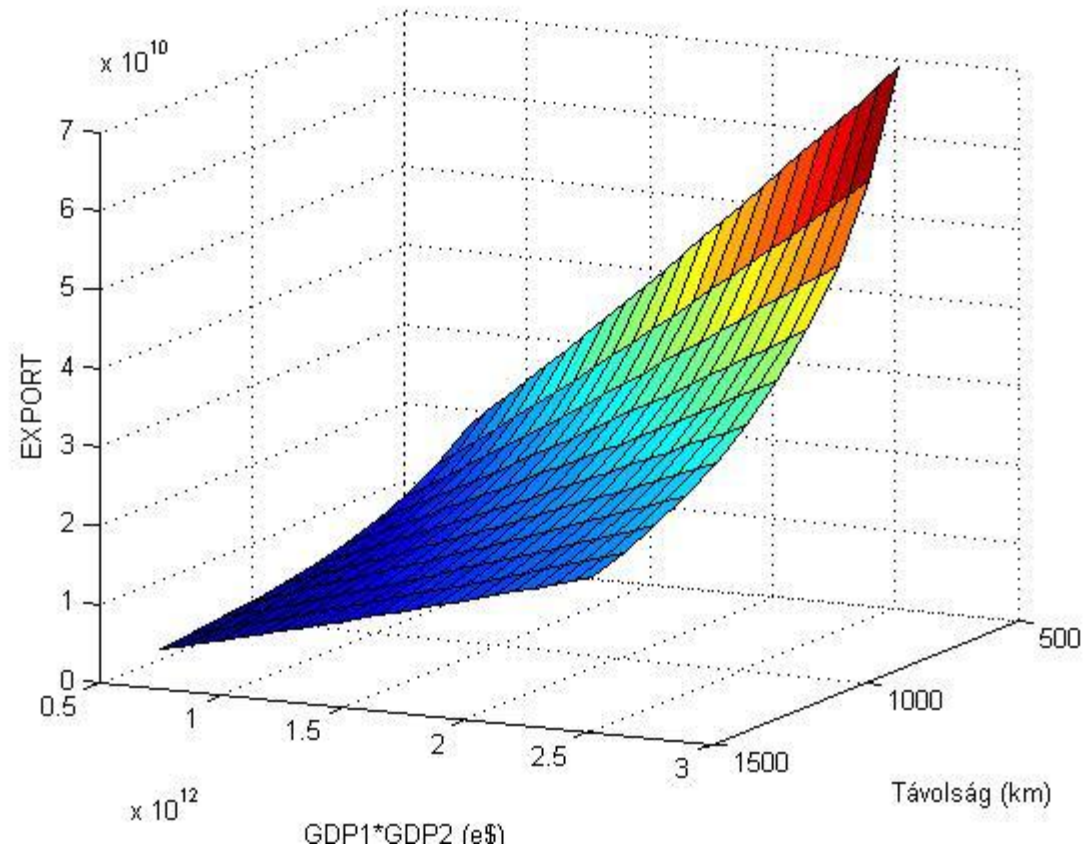
keresztmetszeti-

modell

Feltevések

Eredmények

Összegzés

Feltevések

1. Az EU integráció kereskedelem bővítő hatása kimutatható: Az új belépő országok (EU12) megnövelik mind a már bent lévő EU tagországokkal mind a kívülállók felé is a kereskedelmet.

2. A kívülálló (nem tag) országok felőli import esetén a kereskedelemterelő hatás érzékelhető.

3. Az EU integráción belüli kereskedelemben a homogén és nehezen szállítható javak távolságkoefficiense nagyobb.

4. A szektorok közötti kereskedelemben még fennálló akadályok kereskedelemcsökkentő hatása igazolható.

5. Az európai potenciáltér, gazdasági erőter az EU 12 felé átrendeződött a vizsgált időszakban a csatlakozás hatására.

1. Az EU integráció kereskedelem(kivitel)bővítő hatása kimutatható: Az új belépő országok (EU12) megnövelik mind a már bent lévő EU tagországokkal mind a kívülállók felé is az exportot.

1. Panelelemzés: hét modell (OLS, véletlen hatások (RE), fixhatások (FE

modelljei))

Függő változó: $\ln \text{export}_{ij}$

lineáris regresszió 2000-2010 EU-ból EU-ba

Magyarázó változók	2000-2008 rögzített hatások (fe)(1)	2000-2009 pool (OLS)(2)	2000-2009 random (véletlen hatású modell) (re)(3)	2000-2009 rögzített hatások (fe)(4)	2000-2010 pool (OLS)(5)	2000-2010 véletlen hatás modell (re)(6)	2000-2010 rögzített hatások (fe)(7)
$\ln \text{GDP}_i$	1,535*** (0,459)	1,163*** (0,012)	1,125*** (0,033)	1,401*** (0,114)	1,049*** (0,050)	1,264*** (0,072)	1,424*** (0,033)
$\ln \text{GDP}_j$	1,187*** (0,276)	0,7623*** (0,015)	0,801*** (0,310)	0,806*** (0,110)	0,889*** (0,046)	0,866** (0,068)	0,664*** (0,310)
$\ln \text{távolság}_{ij}$	-1,091 (0,028)	-1,142*** (0,028)	-1,102*** (0,077)	-1,120 (0,077)	-1,049*** (0,033)	-1,097*** (0,079)	-0,675 (0,077)
eu egyik	0,239*** (0,010)	0,243 (0,010)	0,274*** (0,054)	0,280*** (0,049)	0,165*** (0,097)	0,293*** (0,049)	0,316*** (0,054)
eu mind	0,381*** (0,114)	0,432 (0,114)	0,574*** (0,052)	0,486*** (0,054)	0,623*** (0,105)	0,523*** (0,523)	0,545*** (0,052)
R^2	0,940	0,693	0,6208	0,615	0,705	0,702	0,670

Célok

Anyag és módszer

adatok/források

adatbázis

modell

elméleti alapok

panelelemzés

keresztmetszeti-

modell

Feltevések

Eredmények

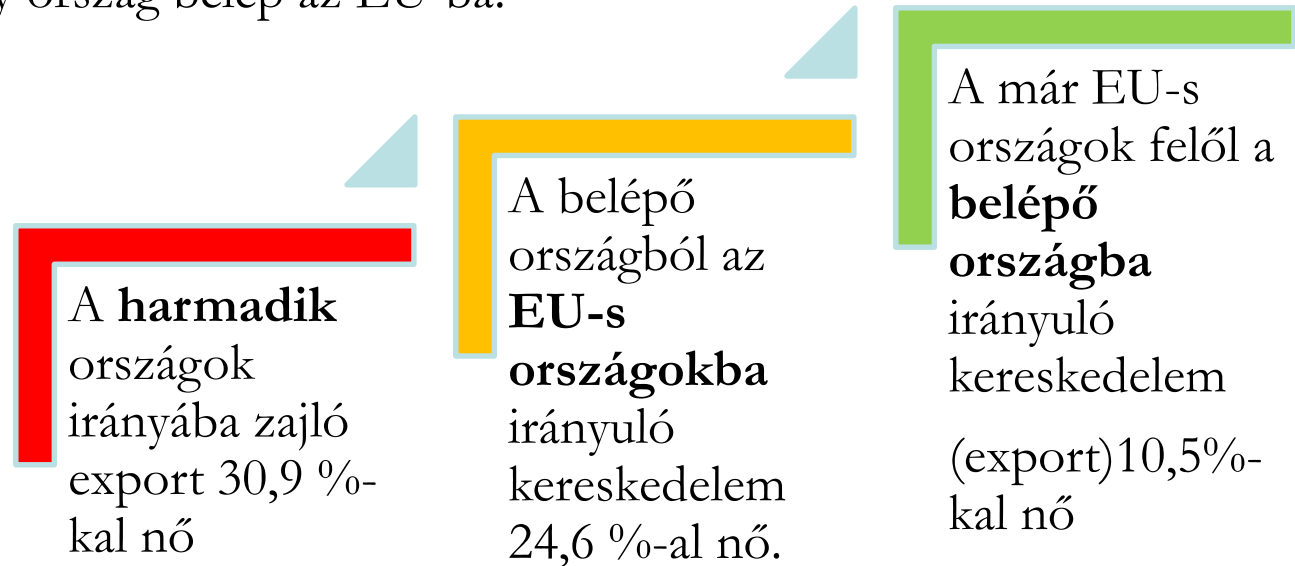
Összegzés

2. Panelelemzés:

az EU és a világ többi országa közötti kereskedelem

Ha egy ország belép az EU-ba:

Ezek az eredmények igazolják az EU hatását, amely a kereskedelem(export)bővülést mutatja integráción belüli és azon kívüli kereskedelemben egyaránt.

Célok

Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
panelelemzés
keresztmetszeti-
modell

Hipotézisek

H1/eredmények
H2/eredmények
H3/eredmények
H4/eredmények
H5/eredmények
H6/eredmények

Összegzés

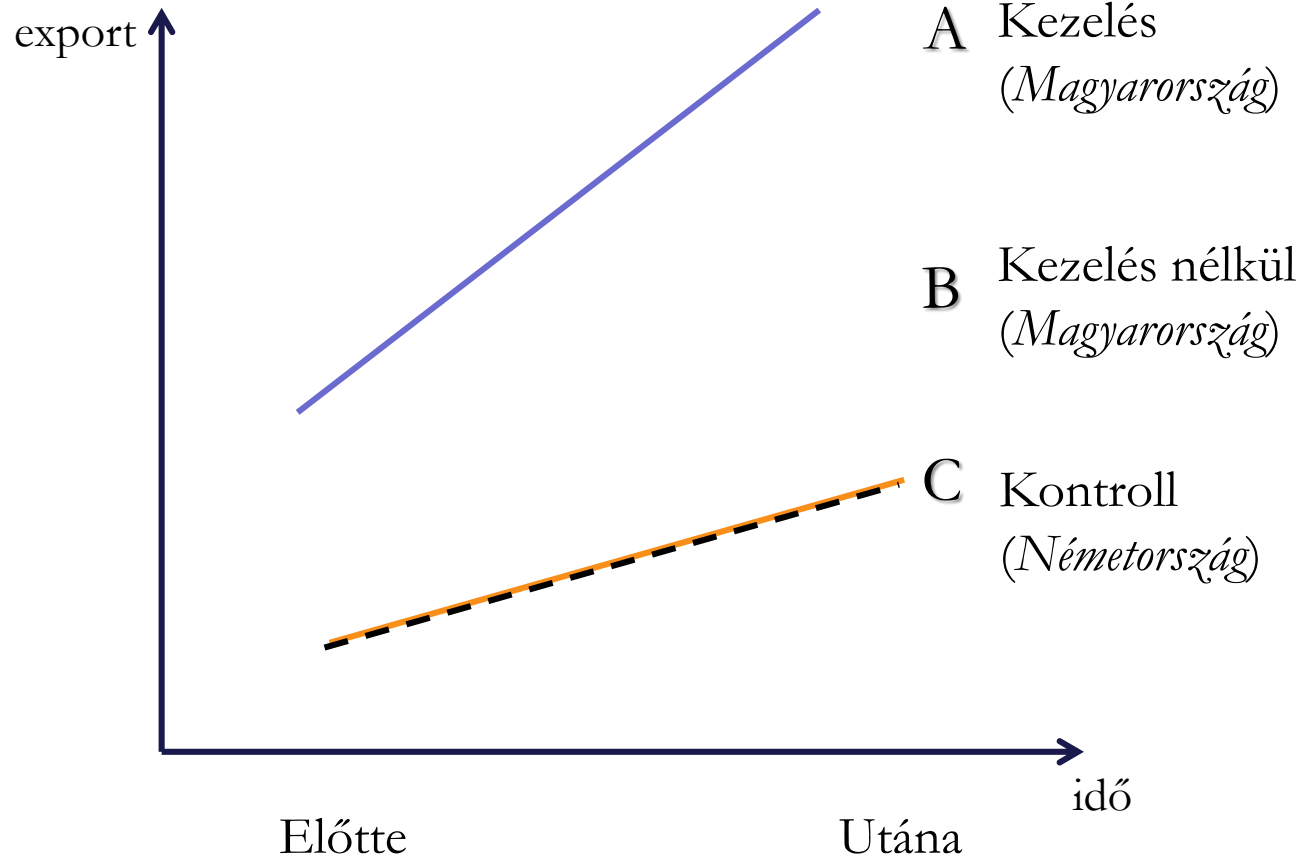
Célok
 Anyag és módszer
 adatok/források
 adatbázis
 modell
 elméleti alapok
 panelelemzés
 keresztmetszeti-
 modell
 Feltevések
 Eredmények
 Összegzés

Magyarázó változók	EU országokból a világba történő export Független változó: $\ln \text{export}_{ij}$		
	Lineáris regresszió		
	2000-2010 <i>Pooled OLS</i>	2000-2010 <i>Rögzített hatás</i>	2000-2010 <i>Véletlen hatás</i>
$\ln \text{GDP}_i$	1,076 *** (0,005)	0,445 *** (0,026)	0,738 *** (0,123)
$\ln \text{GDP}_j$	0,962 *** (0,004)	0,622 *** (0,020)	0,791 *** (0,009)
$\ln \text{távolság}_{ij}$	-1,089 *** (0.0108)		
eu küldő		0,273 *** (0,196)	0,410 *** (0,183)
eu fogadó		0,155 *** (0,055)	0,411 (0,054)
eu mind		0,374 *** (0,039)	0,279 *** (0,037)
határ	0,802 *** (0,049)		
nyelv	0,692 *** (0,028)		
R^2	0,767	0,669	0,694

Difference-in-differences (DID)

Célok
Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
panelemzés
keresztmetszeti-
modell
Feltevések
Eredmények
Összegzés

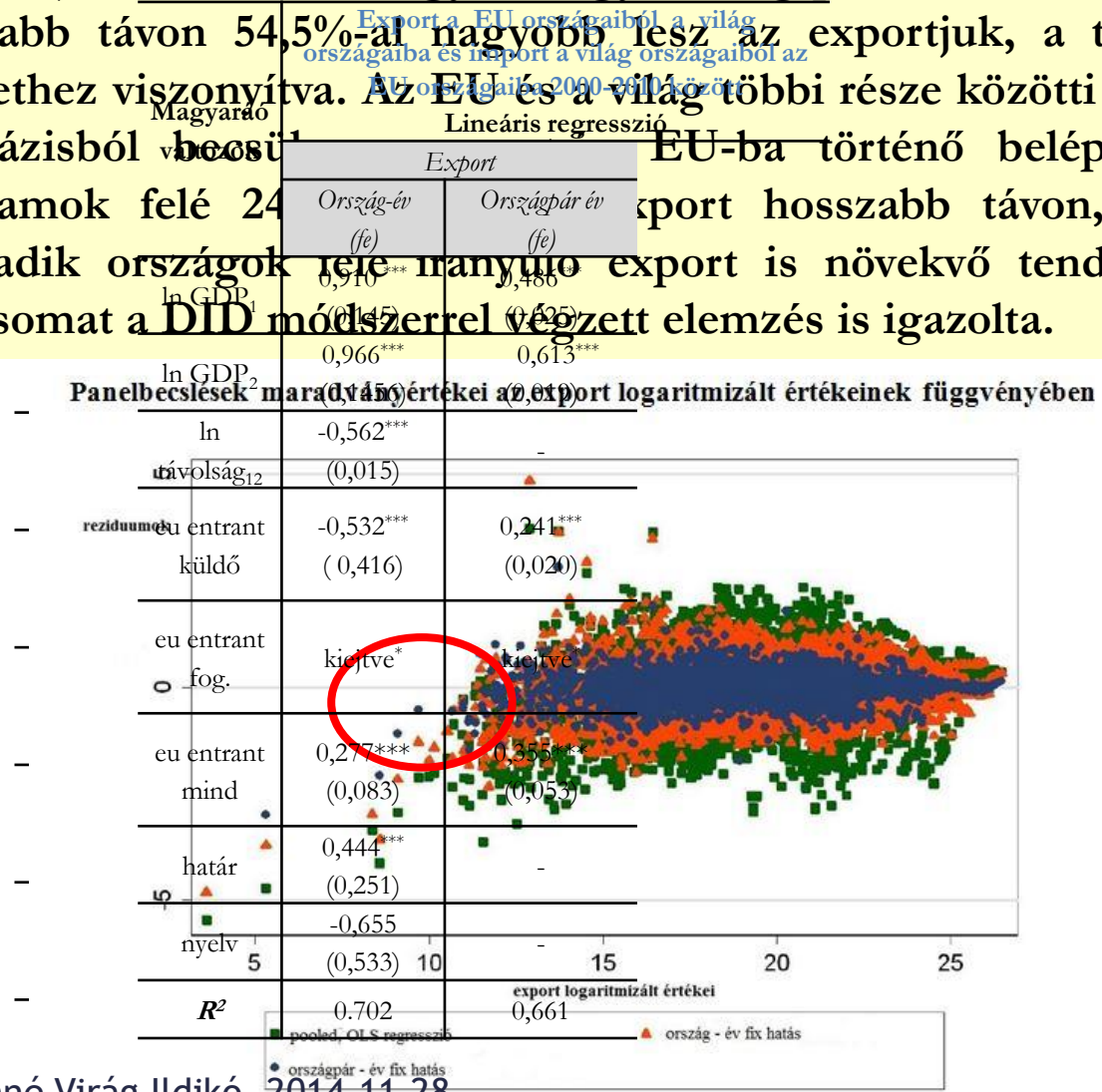

Célok
Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
panelemzés
keresztmetszeti-
modell

Feltevések
Eredmények

Összegzés

1.Gravitációs modell segítségével bizonyítottam az EU integráció kereskedelem bővítő hatását az új és a régi tagállamokra vonatkozóan. A fixhatás modell panelbecsléssel (2000-2010 közötti EU-s adatbázison becsülve) kimutattam, hogy **na egy ország-pár mindkét tagja EU tag, hosszabb távon 54,5%-al nagyobb lesz az exportjuk, a tagság nélküli helyzethez viszonyítva. Az EU és a világ többi része közötti kereskedelem adatbázisból becsülve EU-ba történő belépése esetén a tagállamok felé 24% export hosszabb távon, miközben a harmadik országok felé nagyobb export is növekvő tendenciát mutat. Állításomat a DID módszerrel végzett elemzés is igazolta.**

országba
27%-kal
ővülést

2. A kívülálló (nem tag) országok felőli import esetén a kereskedelemterelő hatás érzékelhető.

1.

- (Import)adatbázisából történő panelelemzés: ha egy EU 12 tag belép az EU-ba, akkor az új belépő tag egy nem EU tagtól 54 %-kal kevesebbet importál. Terelő hatás!(ország-év rögzített hatás becslés szerint)

2.

- A már EU tag (bent lévő) országok 76%-al többet importálnak a belépő országból.(importja ország-év rögzített hatásbecslés szerint)

3.

- Így a behozatali kereskedelem csökkenése a harmadik országok felől igazolható.

Célok
Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
pανελεμζής
keresztmetszeti-
modell

Feltevések
Eredmények

Összegzés

Import a világ országaiból az EU országaiba

Import a 2000-2010 között az EU országaiba 2000-2010 között

Lineáris regresszió

Magyarító
Magyarító változók
változók

Magyarító változók	Magyarító változók	Import	
		Ország-év (fe)	Országpár év (fe)
ln GDP ₁		1,101*** (0,034)	0,554*** (0,035)
ln GDP ₁	ln GDP ₂	0,872*** (0,0310)	0,391*** (0,035)
ln távolság ₁₂		0,872*** (0,018)	0,391***
eu entrant küldő		0,905*** (0,047)	0,58*** (0,028)
ln távolság ₁₂	eu entrant fog.	-0,472*** (0,018)	- kiejtve*
eu entrant mind		0,408*** (0,0923)	0,511*** (0,073)
küldő határ		0,733*** (0,056)	(0,028)
eu entrant nyelv		0,845*** (0,229)	kiejtve*

R²

0,811

0,6114

2.Gravitációs modell segítségével bizonyítottam az EU integráció kereskedelemterelő hatását a kívülálló országokat illetően. A 2000-2010 –es paneladatbázison alapuló fixhatás becsléssel kimutattam, hogy a kívülálló (nem tag) országokból származó import csökken. Az új tagállam felé irányuló , harmadik országból származó import az elemzések alapján, hosszabb távon 54 %-kal csökken.

R²

0.811

0,6114

Célok
Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
panelemzés
keresztmetszeti-
modell

Feltevések
Eredmények

Összegzés

3. Az EU integráción belüli kereskedelemben a homogén és nehezen szállítható javak távolságkoefficiense nagyobb

4. A szektorok közötti kereskedelemben még fennálló akadályok kereskedelemcsökkentő hatása igazolható.

Az EU gazdasági integrációjának szektorokon átívelő hatásai mindenképpen fel kell építeni egy **szektorális gravitációs modellt**.

Az adatbázis a 2000-2009-ig terjedő időszakban (jelenleg eddig áll rendelkezésre adat) az EU tagállamok közötti bilaterális exportadatokat tartalmazza.

Célok
Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
panelemzés
keresztmetszeti-
modell

Feltevések
Eredmények

Összegzés

Háromdimenziós panelemzés távolságkoefficiensei, TBT koefficienssel, 2000-2009				
Szektor	Távolság együttható Becsült paraméter	Távolság p érték	R ²	TBT koefficiens
C11Kőolaj, földgázzármazékok és kapcsolódó szolgáltatások	1.827*** (0,034)	0,000	0,889	-5,324
C15Élelmiszerek és italok	-0,727*** (0,079)	0,000	0,905	-8,720
C17T19 Textilipar	-0,403*** (0,73)	0,000	0,811	-6.986
C20Fa és parafatermékek	-1,289*** (0,08)	0,000	0,789	-1,557
C21Cellulóz, papír, papíripari termékek	-0,001*** (0,67)	0,000	0,390	-9,343
C23Koksz, kőolaj-feldolgozás, nukleáris fűtőanyag	-1,478*** (0,13)	0,000	0,789	0,234
C23T25Kémiai, gumi-, műanyag- és üzemanyag-termékek	-0,624*** (0,08)	0,000	0,721	0,630
C24Vegyianyagok, vegyi termékek	-0,734*** (0,03)	0,000	0,919	0,293
C25Gumi és műanyag termékek	- 0.527418* ** (0,09)	0,000	0,878	-4.25173
C26Egyéb nem fém ásványi termék gyártása	- 0.755435* ** (0,06)	0,000	0,873 4	-0.83725
C27T31Vas és acél	-0.8065*** (0,072)	0,00	0,918 6	-13.0873

Háromdimenziós panelemzés távolságkoefficiensei, TBT koefficienssel, 2000-2009				
Szektor	Távolság együttható Becsült paraméter	Távolság p érték	R ²	TBT koefficiens
C27Fémalapanyagok	-0.604*** (0,08)	0.00	0.7358	-1.592129
C27T28Fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása	-0.618211*** (0,049)	0.00	0.9232	-2.253819
C28Fémfeldolgozási termékek, gépek és berendezések kivételével	-0,571*** (0,0562)	0.00	0.9226	-6.094
C27T31Vas és acél	-0.8065*** (0,072)	0.00	0.9186	-13.08783
C30Irodai, számviteli és számítástechnikai gépek	-0,434***	0,000	0,890	2,160
C29T31Gépek és berendezések	-0,600***	0,000	0,512	0,090
C272Színesfémek	-1,423	0,000	0,772	-0,102
C31Villamos gépek és készülékek, m.n.s.	-0,456***	0,000	0,902	-5,388
C33Orvosi, precíziós és optikai műszerek	-0,379***	0,000	0,927	-4,492
C30T33Elektromos és optikai berendezések	-0,499***	0.00	0,878	-4,54
C40T41Áram, vízés gázellátás	-2,765 (0,0675)	0.00	0,754	-13,41
C34Motoripar	-0,393***	0.00	0,906	-0,57
C34T35Közlekedési eszközök	-0,708***	0.00	0,867	-0,003
C352Vasúti berendezések eszközök	-0,527***	0.00	0,817	1,390

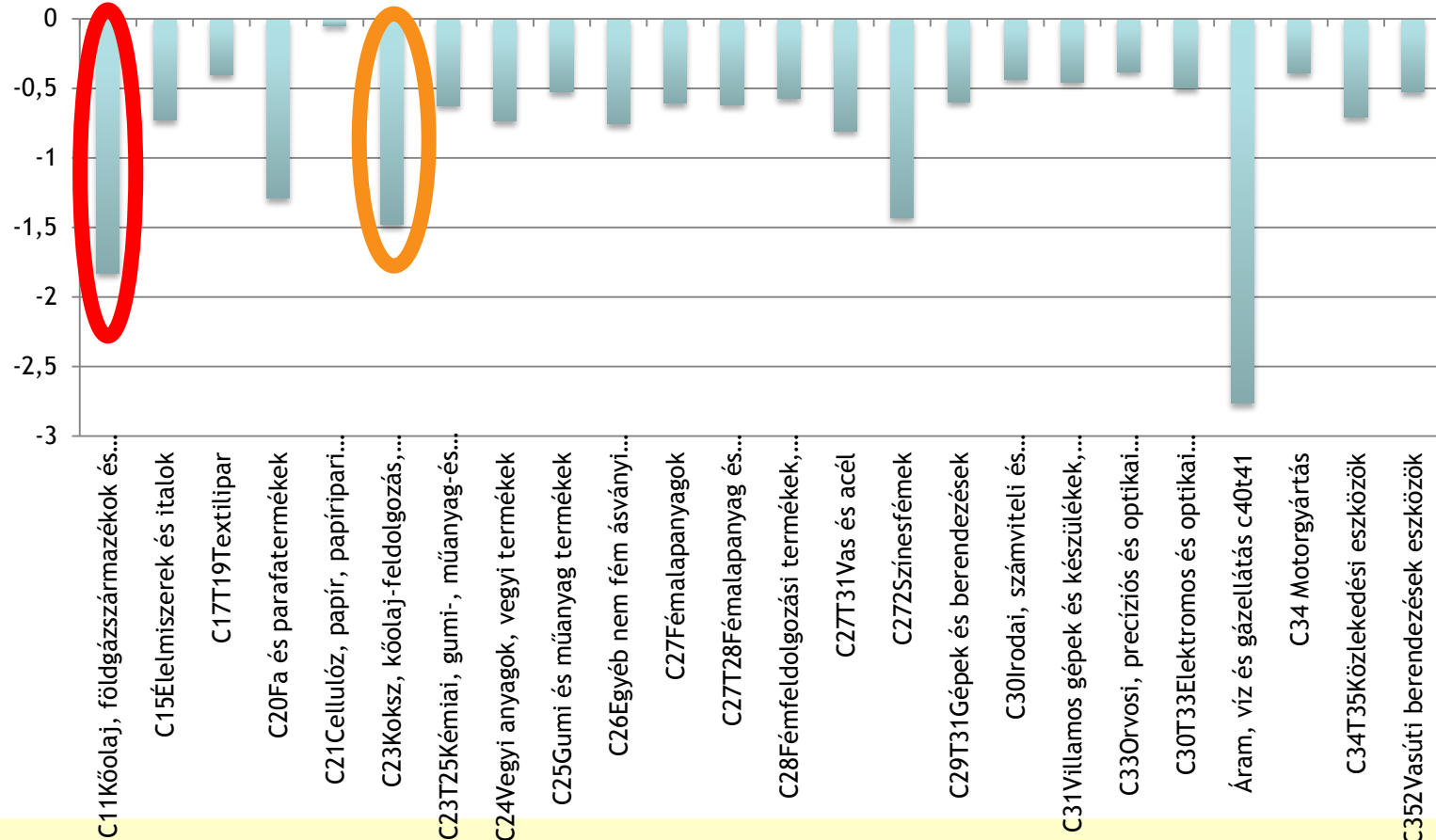

Célok
Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
panelemzés
keresztmetszeti-
modell

Feltevések
Eredmények

Összegzés

Háromdimenziós panelemzés - Távolság együttható
Becsült paraméter 2000-2009-ig

3. A kereskedelmi integráció szektorális hatásainak megismerése érdekében szektorális gravitációs modellt építettem fel. A távolság együttható értékének alakulása alapján háromdimenziós fixhatású panelbecsléssel megállapítottam, hogy a kereskedelmi integráció a „high-tech” iparágakban magasabb, a homogén és nehezen szállítható javak esetében alacsonyabb, mivel ezek távolságkoefficiense is nagyobb.

4. A vizsgált adatbázison a szektorok közötti kereskedelemáramlásban a még fennálló akadályok (TBT) kereskedelemcsökkentő hatása igazolható.

Célok

Anyag és módszer

adatok/források

adatbázis

modell

elméleti alapok

panelemzés

keresztmetszeti-

modell

Feltevések

Eredmények

Összegzés

A kereskedelmet Európán belül még mindig jelentős kereskedelmi akadályok korlátozzák.

Nem vámjellegű akadályok maradtak, kereskedelem technikai akadályai (TBT), pl. egészségügyi és biztonsági követelmények

A szektoros adatbázist kibővítettem az általam kidolgozott „Technikai akadályok a kereskedelemben „(TBT) mutatóval.

A TBT koefficiens képzése az országra vonatkozó TBT jellemzők (TBT_i ; TBT_j) és az iparág-specifikus (szektor) TBT (TBT_t) jellemzők (Chen Novy cikke alapján) felhasználásával CES függvényformátumban:

$$TBT_{ijt} = [TBT_i^{1/2} + TBT_j^{1/2} + TBT_t^{1/2}]^2$$

TBT együtttható a legmagasabb:

Vas és acél(-13,08)

Kőolaj,
földgázzármazéko
k és kapcsolódó
szolgáltatások
(-5,324)

Élelmiszerek és
italok (-8,72)

Fémfeldolgozási
termékek (-6,094)

Elektromos és
optikai
berendezések
iparágban (-4,54)

4. A szektorális gravitációs modell a kereskedelem technikai jellegű korlátozásai (Technical Barriers to Trade) TBT mutató becsülését a kereskedelem szerkesztette adatbázis alapján a szektoronkénti korlátozások és kapcsolódó szolgáltatások, élelmiszerek és italok”(-8,72), „Fémfeldolgozási termékek”(-6,094) és az „Elektromos és optikai berendezések” iparágban nehezítik leginkább a kereskedelmet.

A kereskedelem integráltságot a szektorális gravitációs becslés eredményei alapján a TBT mutató akadályozza.

5. Az európai potenciáltér, gazdasági erőter az EU 12 felé átrendeződött a vizsgált időszakban a csatlakozás hatására.

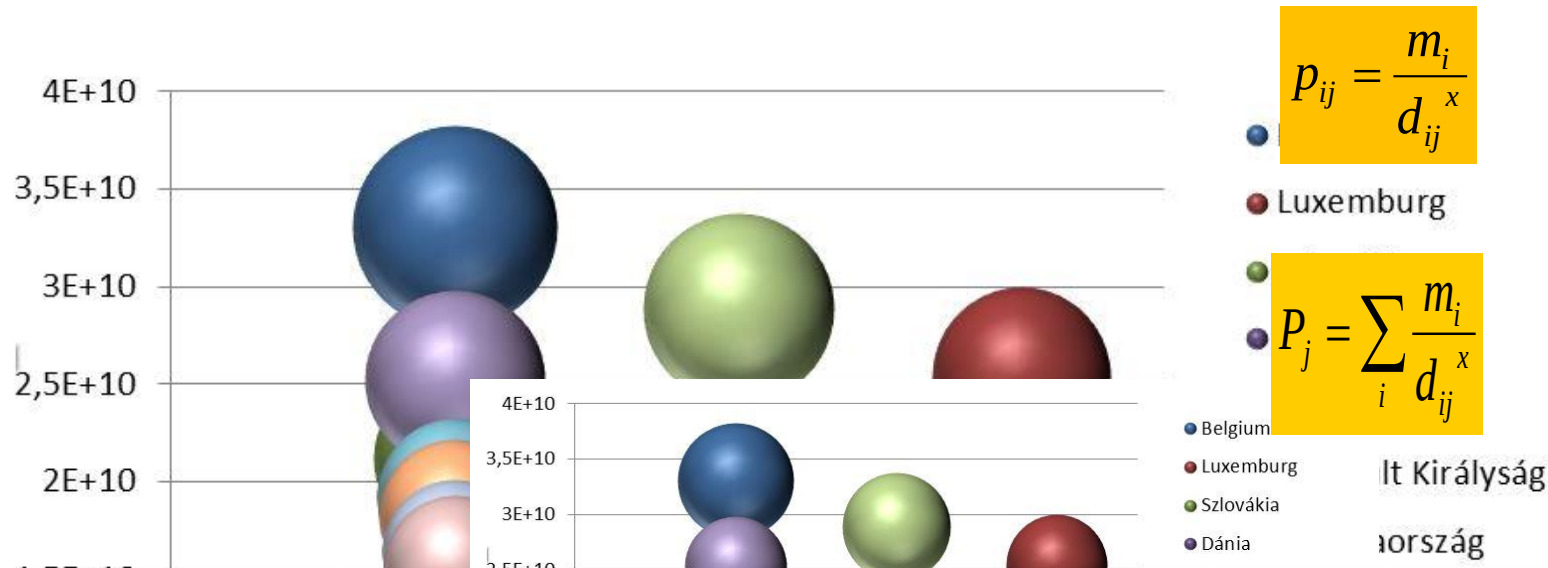
Célok

Anyag és módszer
 adatok/források
 adatbázis
 modell
 elméleti alapok
 panelelemzés
 keresztmetszeti-
 modell

Feltevések

Eredmények

Összegzés

- A társadalmi tér jelenségei egy rendszer részeként értelmezhetők
- A gazdasági potenciál meghatározásában nem kizárólag a saját gazdasági teljesítmény játszik szerepet, hanem az összes vizsgált területi egység is.
- A piaci elérhetőség és piaci tényezők formálják az adott térség térbeli jellemzőit, amelyek centrum–periféria-relációkban öltenek testet
- A Krugman által felállított gazdaságelméleti modell szerint a kedvező piaci elérhetőségű központi helyzet magyarázhatja a térségi gazdaság fejlettségi viszonyokat is.

Célok
Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
panelelemzés
keresztmetszeti-
modell

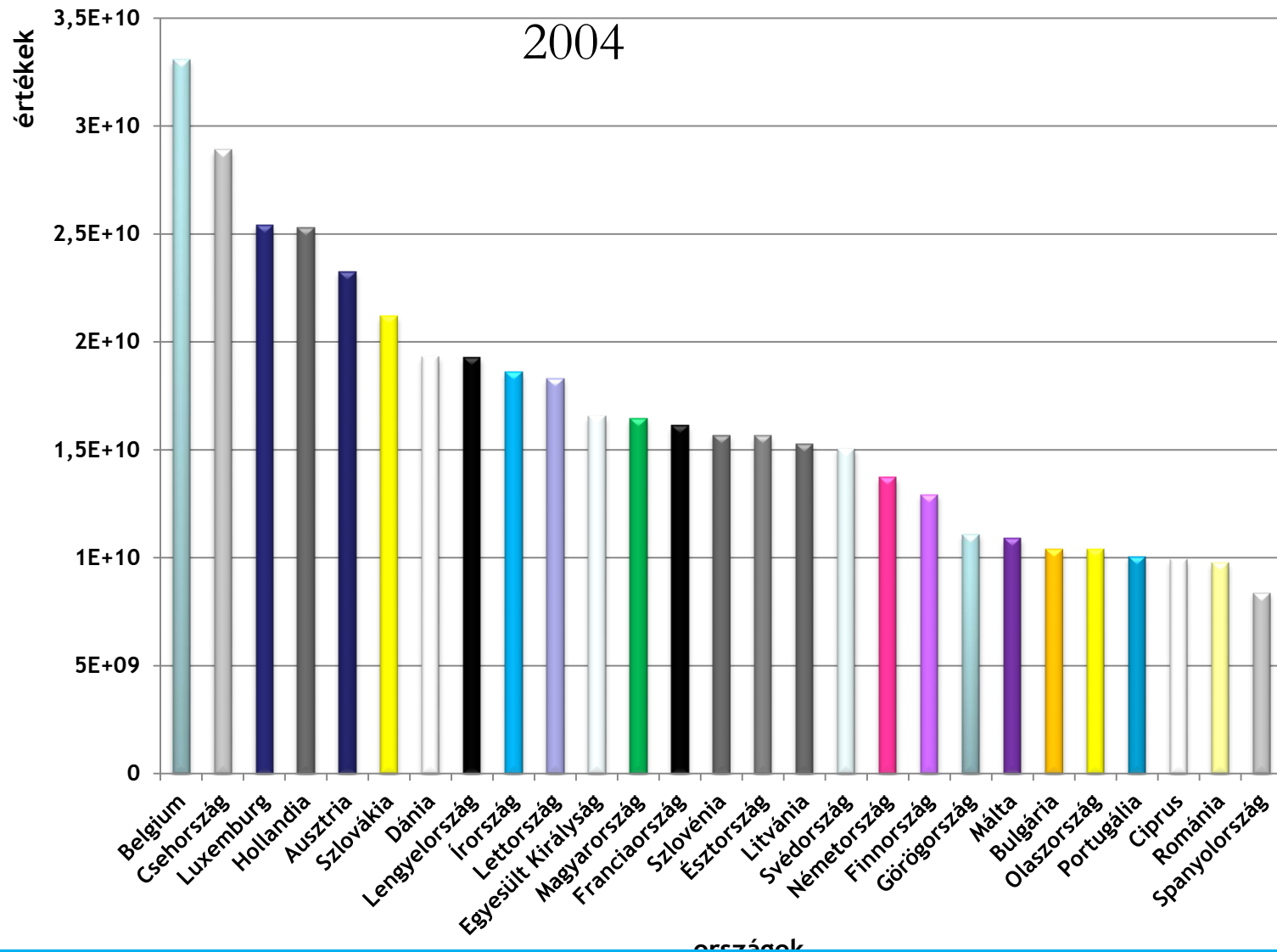
Feltevések
Eredmények
Összegzés

A társadalmi erőterben azok a helyek vannak a legkedvezőbb helyzetben, amelyek nagy tömegek közelében találhatóak, mivel itt általában jelentős gazdasági erő összpontosul, és a piacok elérhetősége is jobb.(Nemes Nagy)

Potenciálmodell segítségével vizsgálható, hogy a társadalmi erőterben az egyes térelemeket milyen hatások érik a rendszer többi része felől.(Nemes Nagy, Tagai)

Célok
Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
panelemzés
keresztmetszeti-
modell
Feltevések
Eredmények
Összegzés

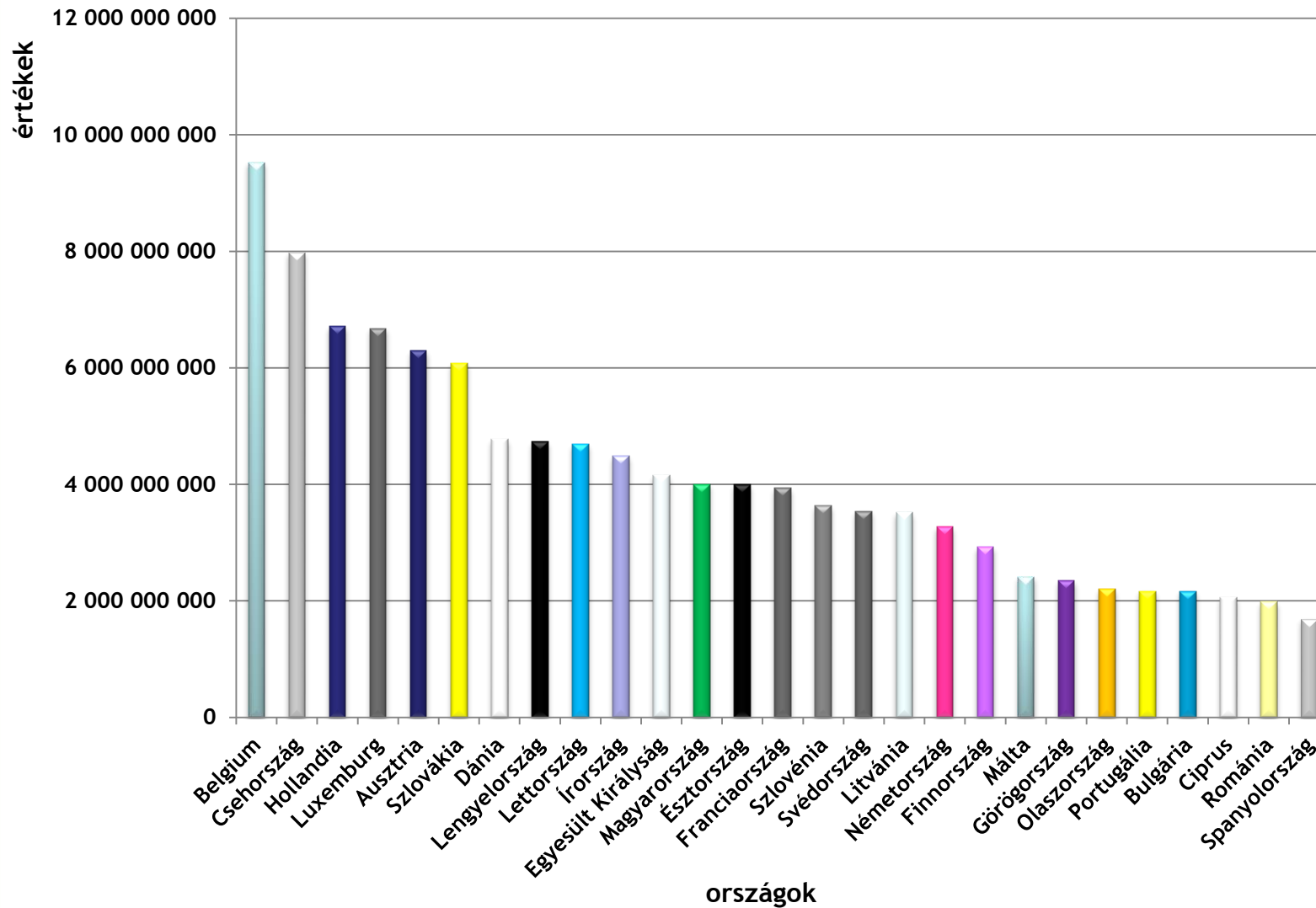

Az európai gazdasági tér nem változott az új csatlakozók hatására, csak kevés módosulás figyelhető meg az országok sorrendjében. →

A centrális fekvésű központok maradtak továbbra is a legkedvezőbb relatív térbeli helyzetben.

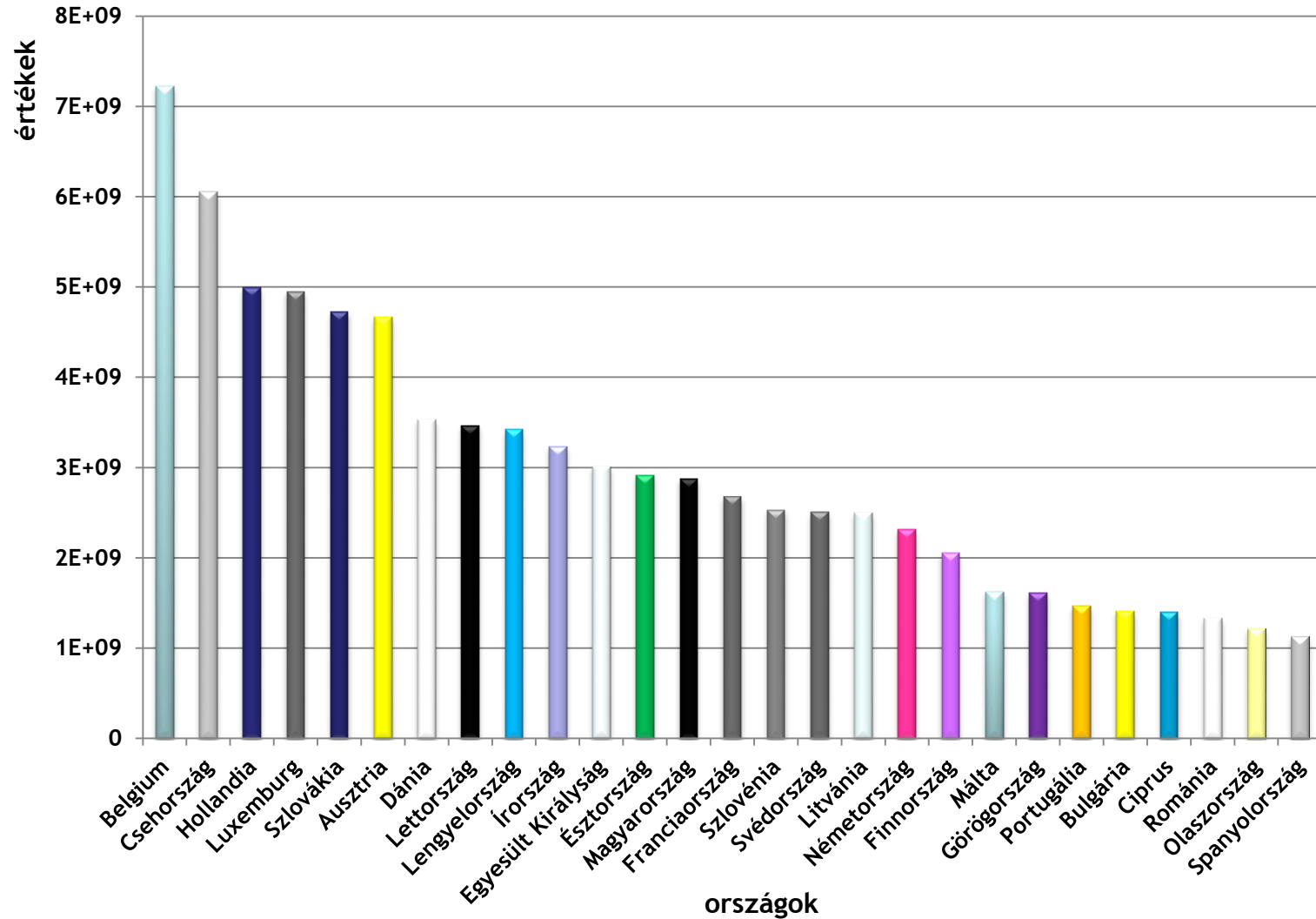

2007

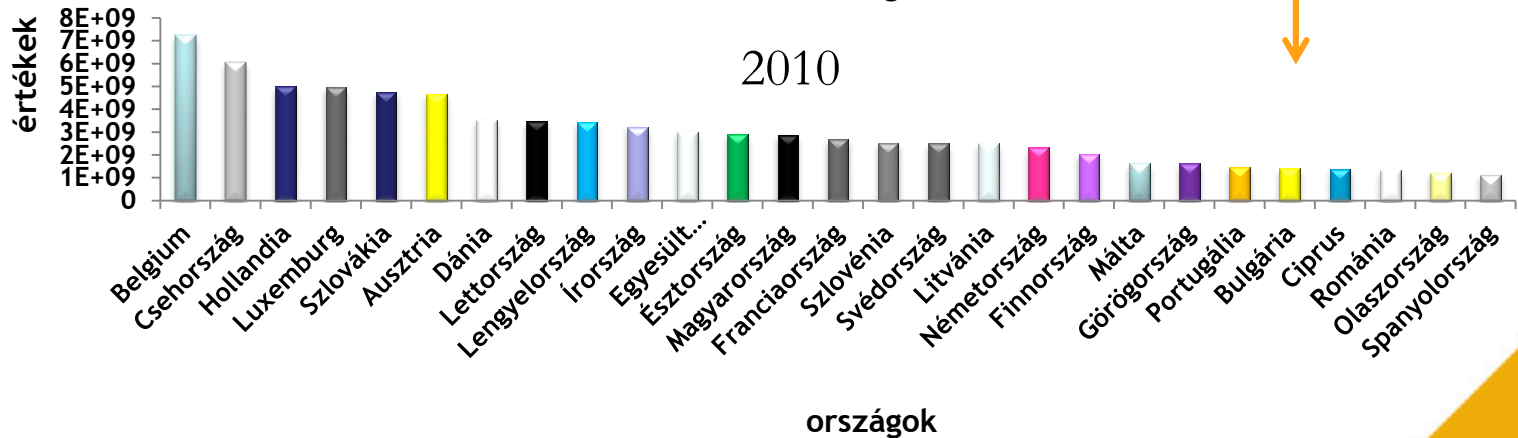
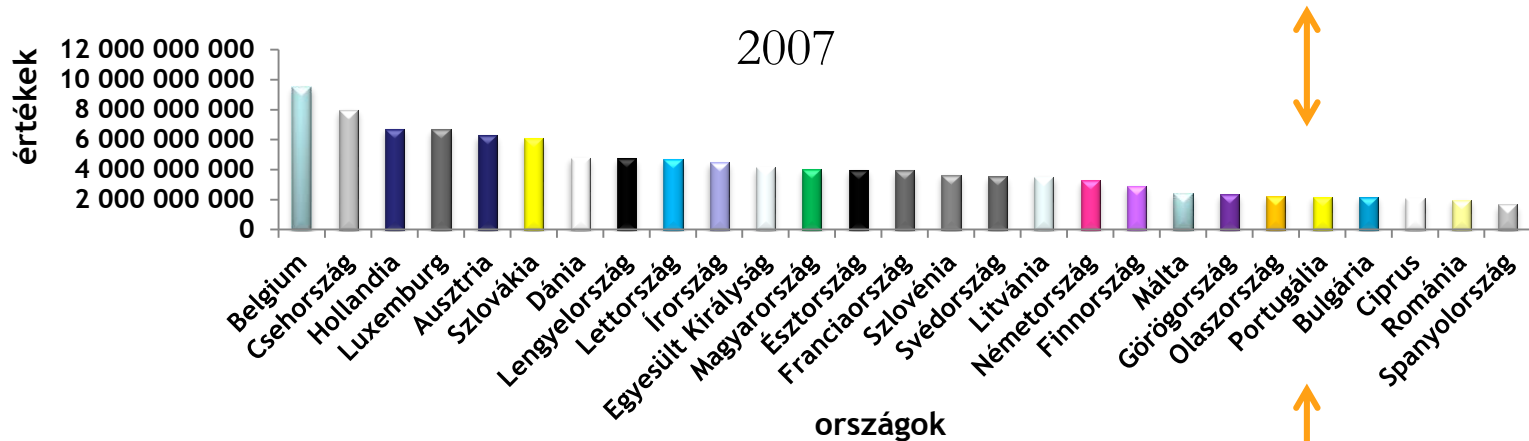
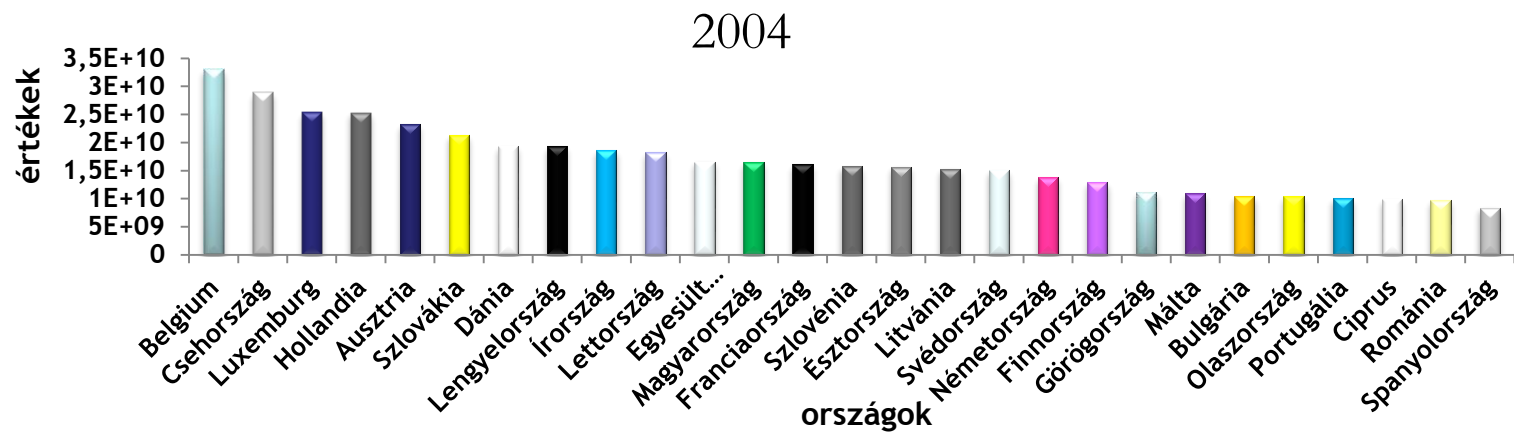
2010

Célok
Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
panelemzés
keresztmetszeti-
modell
Feltevések
Eredmények
Összegzés

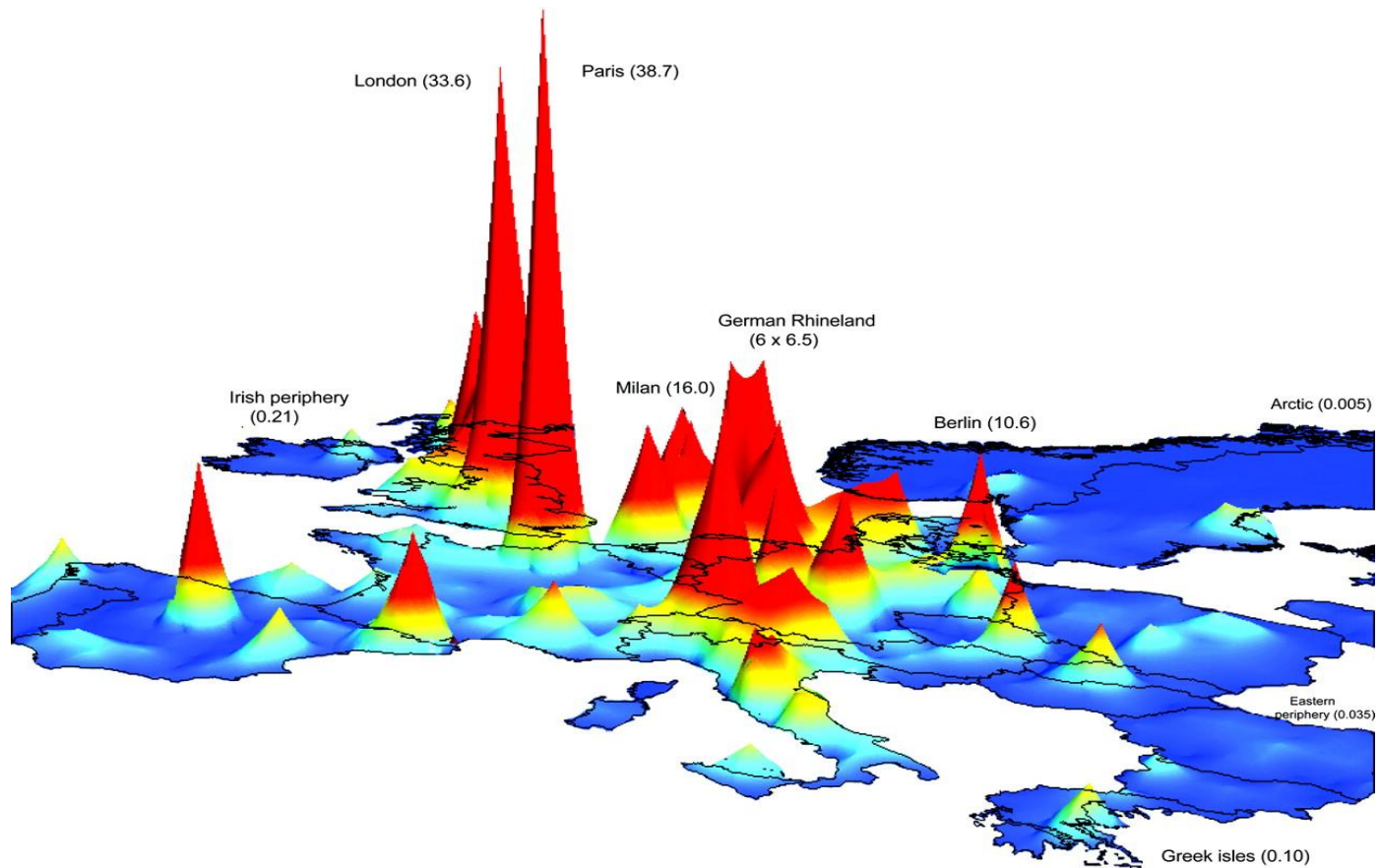
Célok
Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
panelelemzés
keresztmetszeti-
modell
Feltevések
Eredmények
Összegzés

- 5. Gravitációs modellek alapján kapott GDP- és távolságparamétereket felhasználva potenciálmodell segítségével megállapítottam, hogy az európai gazdasági potenciáltér nem változott jelentősen az új csatlakozók hatására.

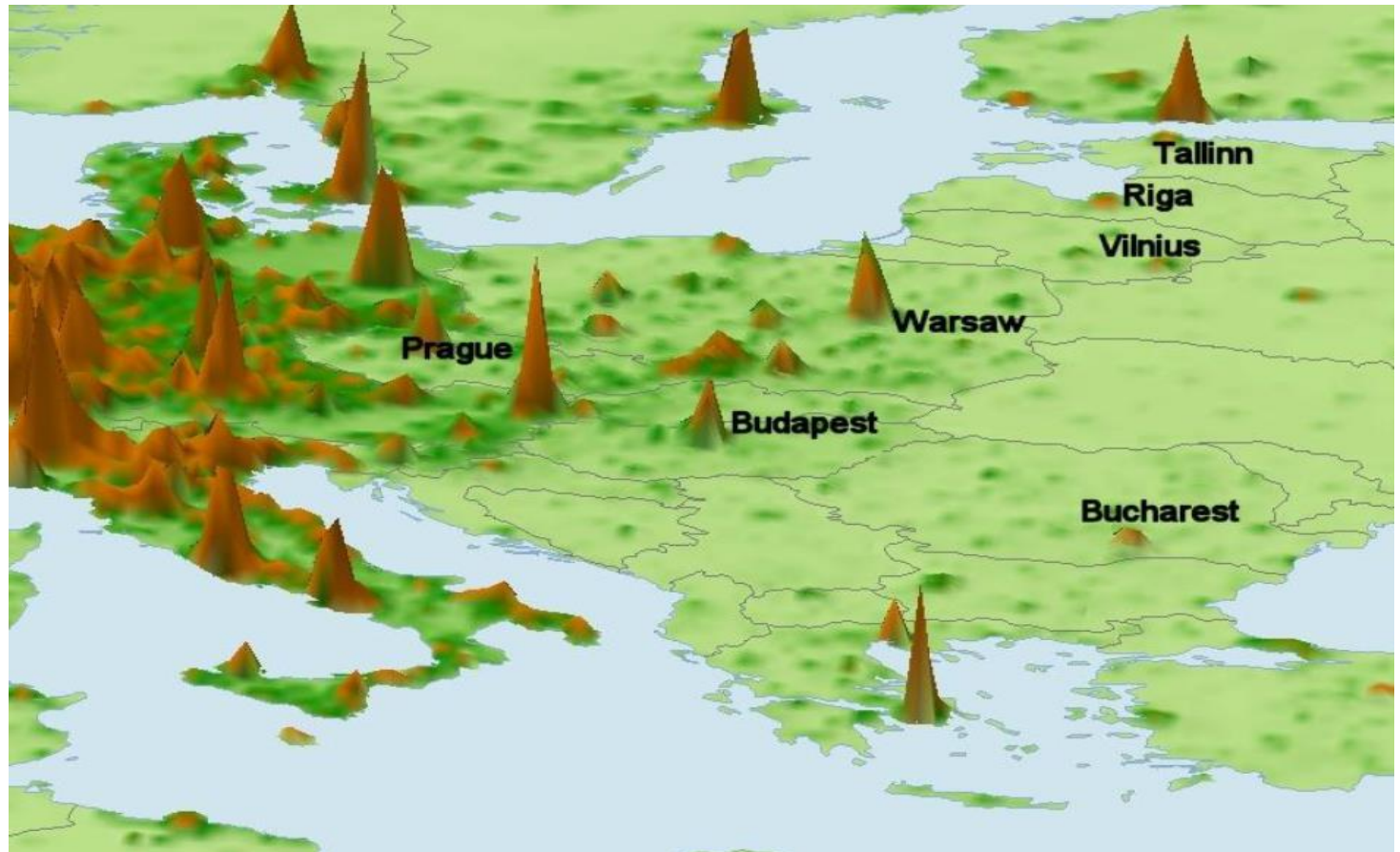
Célok
Anyag és módszer
adatok/források
adatbázis
modell
elméleti alapok
panelemzés
keresztmetszeti-
modell
Feltevések
Eredmények
Összegzés

Forrás: Nordhaus William D.(2006) *Geography and macroeconomics: New data and new findings*

Forrás: A Világbank Fejlesztési és Kutatócsoportjának becslése (GIS programmal) Indermit Gill, Chorching Goh and Mark Roberts (2009)

**Köszönöm a megtisztelő
figyelmet!**